

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 1999-2000

13 juni 2000

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR INSTITUTIONELE EN BESTUURLIJKE HERVORMING EN AMBTENARENZAKEN

Interpellatie van de heer John Taylor tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de vervanging van regeringscommissarissen
Met redenen omklede moties

Commissie voor Institutionele en Bestuurlijke Hervorming en Ambtenarenzaken

Dinsdag 13 juni 2000

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

– *De interpellatie wordt gehouden om 15.35 uur.*

Interpellatie van de heer John Taylor tot de heer Patrick Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de vervanging van regeringscommissarissen

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Taylor tot de heer Dewael, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Buitenlands Beleid en Europese Aangelegenheden, over de vervanging van regeringscommissarissen.

De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, geachte collega's, uit recente krantenberichten blijkt dat de Vlaamse regering overweegt om een aantal regeringscommissarissen te vervangen. Er is een regeringscommissaris in elke openbare instelling. Deze regeringscommissarissen hebben een belangrijke functie. Als vertegenwoordiger van de regering moeten ze erover waken dat de instelling de wet naleeft en het regeringsbeleid aan bod laat komen. Het is dan ook aangewezen dat voor deze functie zeer degelijke mensen worden aangesteld. De vorige Vlaamse regeringen hebben dit ongetwijfeld gedaan.

Blijkbaar houdt de huidige regering er een andere visie op na. We lezen dat regeringscommissarissen waarvan wordt vermoed dat ze niet aanleunen bij de regeringspartijen, zouden worden vervangen. In de pers spreekt men onomwonden van een politieke zuiveringsoperatie. Dat deze vervangingen louter politiek geïnspireerd zijn, wordt bevestigd door de toch wel zeer bedenkelijke uitlatingen van de kabinetschef van de minister-president in De Stan-

daard van 18 mei 2000. Daaruit blijkt duidelijk dat deze regering de neutraliteit en de professionaliteit van ambtenaren in twijfel trekt. Ik zit al een tijdje in de politiek, maar toch ben ik verwonderd over de uitlatingen van uw kabinetschef. Ik citeer uit dat interview : de functie van regeringscommissaris 'kan toch niet overgelaten worden aan iemand – zij het een ambtenaar – die bijvoorbeeld ooit nog voor een CVP-minister gewerkt heeft of zelfs zijn kabinetschef is geweest'.

Uw kabinetschef gelooft ook niet dat een ambtenaar die ooit een politieke functie heeft vervuld 'zich als een neutraal en professioneel ambtenaar kan gedragen'. Hij heeft het over regeringscommissarissen, maar eigenlijk heeft hij het ook over ambtenaren in het algemeen, die de taak hadden om het regeringsbeleid – het beleid van gelijk welke regering – uit te voeren. Hij zegt ook dat een inspecteur van Financiën die ook regeringscommissaris én CVP-burgemeester is, die functies vanzelfsprekend niet kan behouden. Dit roept vragen op over de rol die ambtenaren kunnen vervullen in het gemeentebestuur en in de komende gemeenteraadsverkiezingen. Ten slotte zegt hij dat de verloning voor deze mandaten eigenlijk te laag is, en dat men overweegt om die op te trekken. Dit alles zijn toch wel uitlatingen die een breuk impliceren met het ambtenarenbeleid en het beleid ten aanzien van regeringscommissarissen van de vorige regering. Een 120-tal mensen vervullen in een VOI of een andere instelling die aan de Vlaamse overheid is verbonden, de functie van regeringscommissaris.

Ik wil de minister-president enkele vragen voorleggen. Zijn er al regeringscommissarissen vervangen, en zo ja, bij welke instellingen ? Wat waren de motieven voor die vervangingen ? Heeft de minister-president al ervaren dat bepaalde regeringscommissarissen niet loyaal zouden zijn tegenover de regering ? Welke criteria hanteert de regering bij de aanstelling van regeringscommissarissen ? De regering zou plannen hebben om de opdracht, de rech-

Taylor

ten en de plichten van regeringscommissarissen te herdefiniëren. Waarop steunt de regering om dat te overwegen? Wat ontbreekt er in de huidige omschrijving van de opdracht, de rechten en de plichten van regeringscommissarissen? Uit welke milieu's wil de regering die regeringscommissarissen rekruteren? Zal ze, zoals de vorige regeringen, een beroep doen op ambtenaren van de bevoegde departementen? Die ambtenaren zijn met de materie vertrouwd, en worden verondersteld deskundig te zijn. Waarom kan de opdracht van regeringscommissaris niet worden toegewezen aan ambtenaren die ooit op een kabinet van een voormalig minister hebben gewerkt?

Gaat de huidige regering ervan uit dat deze mensen onbetrouwbaar zijn? De kabinetschef van de minister-president stelt dat de functie van regeringscommissaris alleen maar kan worden toevertrouwd aan iemand in wie de ministers het volste vertrouwen hebben. Als men dit uitgangspunt accepteert, dan zou men dat eigenlijk ook moeten toepassen op de aanstelling van ambtenaren-generaal van ministeries en openbare instellingen. Bij uitbreiding moeten dan alle benoemingen in de Vlaamse administratie aan dat uitgangspunt onderworpen worden. Zal de regering die ambtenaren-generaal vervangen omdat ze volgens haar niet allemaal betrouwbaar zijn? Is er eigenlijk in dat verband een verschil tussen regeringscommissarissen, ambtenaren-generaal en andere ambtenaren?

In het interview lezen we dat een ambtenaar die ooit een politieke functie heeft gehad, zich nooit als een neutraal en professioneel ambtenaar kan gedragen. Een CVP-burgemeester zou in geen geval regeringscommissaris kunnen blijven. Kan de minister-president klaar en duidelijk de redenen opsommen? Is een CVP-burgemeester in zijn ogen per definitie een onbetrouwbaar persoon? Waarop baseert men zich om dat soort van uitspraken te doen? Aan de basis van deze vragen liggen de uitspraken van uw kabinetschef in het bewuste krantenartikel en ook wat wordt gezegd over te nemen of al genomen regeringsbeslissingen over regeringscommissarissen en misschien ook ambtenaren-generaal en andere ambtenaren.

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback : Ik wil me gedeeltelijk aansluiten bij de heer Taylor, maar niet op het punt van de al dan niet betrouwbaarheid van de CVP-burgemeesters. De discussie over het geslacht van

de engelen zal dit parlement ook niet geregeld krijgen.

Naar aanleiding van onze recente discussies in de onderzoekscmissie voor de scheepskredieten viel mijn oog op de interpellatie van de heer Taylor. De vraag naar de politieke kleur van de regeringscommissarissen en de vraag of de ene minister zijn commissaris heeft geparkeerd en of de andere vervolgens bezig is die te vervangen door een van hem, levert volgens mij een onvruchtbare discussie op in het licht van de taak van regeringscommissarissen. Ze worden aangesteld in een bepaald organisme dat een zekere zelfstandigheid heeft ten opzichte van de Vlaamse regering, maar duidelijk de taak heeft om opdrachten uit te voeren, namens of minstens in verband met de taken van de Vlaamse regering. De taak van de regeringscommissaris is er in de eerste plaats ervoor te zorgen dat de instelling waarvoor hij is aangeduid, de wettelijkheid en de decretale opdrachten naleeft. Hij moet niet zozeer oordelen over opportuniteit. In se zou zijn of haar politieke kleur weinig belang mogen hebben.

Een ander fenomeen stelt men vast als men de werking van regeringscommissarissen evalueert. Ik verwijs hiervoor naar de ambassadeurs. Regeringscommissarissen zijn in zekere zin ambassadeur van de regering bij de instelling waar ze zijn aangeduid en hebben als duidelijke taak een aantal punten vanuit de Vlaamse regering aan te brengen, ervoor te zorgen dat de instelling haar taken correct naleeft en hierover te rapporteren. Het is een gekend fenomeen dat een ambassadeur gedurende de eerste drie jaar de vertegenwoordiger van zijn land is in het land waar hij verblijft. Vanaf het vierde jaar wordt hij de ambassadeur van het land waarin hij verblijft bij zijn eigen regering. Dit is niet de juiste manier van werken. Ik heb de indruk dat dit voor de regeringscommissarissen ook geldt. Ze beginnen zich te identificeren met de instelling waar ze zitten, en ze beginnen die te vertegenwoordigen en te verdedigen bij hun minister.

In plaats van te discussiëren over de politieke kleur van de regeringscommissarissen zouden we ons beter afvragen wat de taakomschrijving is van een commissaris en hoe we die het best garanderen in zijn maximale efficiëntie. Ik meen dat we dan beter zouden overgaan naar een systeem van een pool van regeringscommissarissen, gekozen op basis van deskundigheid en niet van politieke kleur. Ik neem aan dat de minister-president met dat principe niet het minste probleem heeft. De pool roteert tussen de verschillende instellingen waarvan decretaal is bepaald dat de regering er een commissaris aanduidt. Er moet een maximale termijn op worden

Tobback

gezet. Men moet nagaan wat de meest efficiënte manier van werken is, twee, drie of vier jaar. Op die manier kan men de discussies over partijdigheid, zowel vanuit politieke overwegingen als vanuit identificatie met de instelling, uitsluiten of minstens de effecten ervan zo beperkt mogelijk houden.

Ik stel voor dat men daar eens grondig over nadenkt. We zullen dit voorstel zelf concreet op papier zetten. Ik ben alleszins benieuwd naar de eerste reactie van de minister-president hierop.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Ik wil me aansluiten bij een bedenking van de laatste spreker. Het fenomeen van identificatie met de instelling is ook mij niet onbekend. Dat sorteert niet altijd de beoogde effecten. Ik meen dat men voor dergelijke topfuncties naar mandaatsystemen zou moeten gaan, wat ook past in de algemene hervorming van de administratie.

Het systeem van regeringscommissarissen die voor het leven zijn benoemd en daar voor het leven blijven zitten, lijkt me niet aangepast aan de managementspraktijken van deze tijd. Een mandaatsysteem met een beperkte duur en een duidelijke evaluatie zou beter zijn, zodat mensen die goed presteren gerust een dergelijke functie kunnen blijven uitoefenen. Ergens mensen plaatsen en geen kwaliteitscontrole inbouwen, lijkt me niet meer van deze tijd.

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik wil me richten tot de interpellant die geciteerd heeft uit het artikel dat is verschenen op basis van uitspraken van mijn kabinetschef die hier aanwezig is. Ik wil daartegen protesteren, want een aantal van die citaten staan niet in dat artikel. Als men interpelleert en men baseert zich op persknipsels, moet men die tenminste correct citeren.

De heer John Taylor : Heb ik ze niet correct geciteerd ?

Minister-president Patrick Dewael : Neen. U hebt er een viertal citaten uit gehaald en vrij vertaald. Ik daag u onmiddellijk uit om een aantal van de zaken die u hebt gezegd, uit dat artikel te halen.

De heer John Taylor : Er staat zeer letterlijk in dat wanneer iemand namens de regering regeringscommissaris wordt, die taak niet kan worden toevertrouwd aan iemand – zij het een ambtenaar – die bijvoorbeeld ooit nog voor een CVP-minister heeft gewerkt of zelfs zijn kabinetschef is geweest. Dat staat er letterlijk in.

Ik lees voor uit het artikel in De Standaard van 18 mei : 'Regeringscommissarissen moeten vertrouwen hebben van ministers'. Dan lees ik verder : 'Kerremans zegt wel dat deskundigheid voorop moet staan, maar gelooft niet dat een ambtenaar die ooit een politieke functie heeft gehad, zich als neutraal en professioneel ambtenaar kan gedragen.' Ik heb dit toch letterlijk geciteerd.

Minister-president Patrick Dewael : Dat is wat anders.

De heer John Taylor : Verder heb ik het gehad over een inspecteur van Financiën die ergens regeringscommissaris is. Die drie zaken heb ik geciteerd.

Minister-president Patrick Dewael : U hebt eerst een aantal andere zaken gezegd.

De heer John Taylor : Toch niet. Dat zijn de enige zaken die ik heb geciteerd.

Minister-president Patrick Dewael : Ik denk het niet. De Handelingen zullen dat aantonen.

Het gaat hier over regeringscommissarissen in Vlaamse openbare instellingen. U gaat voorbij aan het feit dat de Vlaamse overheid uiteraard ook nog commissarissen heeft in andere Vlaamse instellingen, zoals universiteiten of de investeringsmaatschappij. Daar gaat het uiteraard om fulltime functies.

Ik verwijs even naar wat de heer Holemans heeft gezegd. De regeringscommissarissen bij de VOI's zijn geen voor het leven benoemde functies. In een aantal gevallen is dat zo, maar dan gaat het meestal om die zaken die ik hier net naar voren heb gebracht, zoals universiteiten of de investeringsmaatschappij. Daarover gaat deze interpellatie echter niet. Hier gaat het over de regeringscommissarissen bij de VOI's.

Deze regeringscommissarissen van de VOI's worden gehonoreerd volgens het besluit van de Vlaamse regering van 27 januari 1988. Ze ontvangen een jaarlijkse forfaitaire vergoeding van 30.000 frank voor de eerste categorie, van 45.000 frank voor de tweede categorie en van 60.000 frank voor de

Dewael

derde categorie. Die bedragen worden wel aan de index aangepast. Daarnaast ontvangen de commissarissen ook nog eens een zitpenning, die maximaal 2.000 frank kan bedragen met een maximum van 80.000 frank per jaar. In het beste geval kan een regeringscommissaris dus de som van – ondertussen geïndexeerd – 140.000 frank per jaar verdienen. Dat is ook belastbaar.

De heer John Taylor : Dat is per VOI ? Hij kan ook in meerdere VOI's zitten ?

Minister-president Patrick Dewael : Hij kan inderdaad in meerdere VOI's zitten. Het hangt ervan af wat de vorige regeringen daarover hebben beslist. Hoe dan ook, per regeringscommissaris en per VOI gaat het om 140.000 frank per jaar.

Naast deze VOI's heeft de Vlaamse regering ook commissarissen in VZW's, voornamelijk in de culturele sector. Het gaat dan om VZW's die in grote mate worden gesubsidieerd, zodanig dat de Vlaamse regering daar in feite de algemene vergadering uitmaakt. Ik geef als voorbeelden de Philharmonie van Vlaanderen en het Ballet van Vlaanderen. Die categorie valt eveneens onder het besluit van 27 januari 1988.

In totaal gaat het om een vijftigtal instellingen of verenigingen die, naast een regeringscommissaris die fungeert namens de functioneel bevoegde minister, eigenlijk ook allemaal nog eens een gemachtigde hebben van mezelf in mijn hoedanigheid van minister van Financiën en Begroting. In totaal gaat het dus om honderd functies : altijd iemand namens de functioneel bevoegde minister en ook altijd iemand namens de minister van Financiën en Begroting.

Wat heeft deze Vlaamse regering tot nu toe gedaan ? Ze heeft vijf regeringscommissarissen vervangen. Het gaat om de commissaris bij Bloso, de commissaris bij het IWT, de commissaris bij de VDAB, de commissaris bij Toerisme Vlaanderen en de gemachtigde van Financiën en Begroting bij Toerisme Vlaanderen.

U stelt dat we een soort tabula rasa willen maken, dat we een soort heksenjacht organiseren en iedereen willen vervangen. Dat beeld klopt dus totaal niet met de feiten.

De heer John Taylor : Ik heb dat gelezen in de krant.

Minister-president Patrick Dewael : Ik vind het altijd bijzonder vreemd als ik hier bij interpellaties eigenlijk moet reageren op krantenberichten. Misschien moet u een iets kritischer houding aannemen tegenover de berichten die in de pers verschijnen. (*Opmerking van mevrouw Mieke Van Hecke*)

Mevrouw Van Hecke, tot nu toe zijn er vijf vervangingen gebeurd. Als er dan in een krant verschijnt dat we tabula rasa aan het maken zijn, houdt dit toch niet in dat we dat krantenbericht aan het parlement moeten komen melden ?

De heer John Taylor : Neen, maar de parlementsleden hebben toch het recht om hierover vragen te stellen. Kranten vormen nu eenmaal een bron van informatie.

Minister-president Patrick Dewael : Ja, maar ik zeg gewoon dat u een iets kritischer houding moet aannemen tegenover krantenberichten. (*Opmerking van mevrouw Mieke Van Hecke*)

De heer John Taylor : Als ik u goed begrijp, moeten we dus kritischer zijn tegenover de kranten dan tegenover de regering ?

Minister-president Patrick Dewael : U mag niet blindelings de kranten volgen.

Ik ga voort met mijn antwoord op deze interpellatie. Wat zijn de criteria voor de benoeming van een regeringscommissaris ? Het eerste en belangrijkste criterium is de kwaliteit. De betrokken commissaris moet kennis hebben van de materie waarover het gaat.

Als men optreedt als commissaris van een regering is het ten tweede ook belangrijk dat men het beleid onderschrijft dat die Vlaamse regering voert. Dat is het minimum minimorum. Als men zich daar niet mee kan verzoenen, kan men bezwaarlijk optreden als commissaris van een regering bij een VOI. Als er punten zijn waarmee men het manifest oneens is, dan is het beter dat men die kelk aan zich laat voorbijgaan.

Ten derde is het ook belangrijk dat een regeringscommissaris regelmatig aan de minister rapporteert. De minister in kwestie moet dus op de hoogte worden gehouden van wat er in een VOI gebeurt. Ik kan u meedelen dat dit niet altijd evident is. Een aantal ministers wacht na elf maanden regeringswerk nog altijd op het eerste rapport van de regeringscommissaris over de VOI in kwestie. Ik denk dat een regeringscommissaris ook moet worden gekozen in functie van zijn beschikbaarheid.

Dewael

Heeft de kandidaat-regeringscommissaris voldoende tijd om de taak te vervullen? Als men andere bezigheden heeft, is dat niet altijd evident. Het is ook niet altijd evident in het licht van de vergoeding die men daarvoor ontvangt. Men verwacht vrij veel van een regeringscommissaris. U kent de omvang van de zitpenning en de jaarlijkse vergoeding. Als men bekijkt welk hoog vergaderritme sommige VOI's aanhouden, en het dagenlange werk dat het vervullen van de taak van regeringscommissaris impliceert, dan is de vergoeding niet altijd naar behoren. Dat is wat ik objectief vaststel, en die vaststelling is ook door mijn kabinetschef verwoord op vraag van de journalist.

De regeringscommissarissen moeten uit alle mogelijke milieus komen: ambtenaren, kabinetsleden of externen. Het moeten dus niet per se ambtenaren zijn. Ik ga ook niet akkoord met diegenen die zeggen dat het geen kabinetsleden mogen zijn, of dat het allemaal externen moeten zijn. Mensen uit de ambtenarij, de kabinetten of externe consultants zijn de meest voor de hand liggende kandidaten, maar ze kunnen uit alle mogelijke middens komen. Als u me vraagt of de opdracht van een regeringscommissaris kan worden toegewezen aan een ambtenaar die ooit kabinetslid is geweest van een oud-minister, dan zeg ik u dat dit kan. Maar dat is voor mij geen must. Het zou kunnen dat iemand anders beter beantwoordt aan de criteria die ik heb opgesomd. Men moet dat geval per geval bekijken. En we moeten ons ervoor hoeden exclusieven te formuleren tegen personen op basis van de eigenschappen die u hebt opgesomd. Maar iemand die ooit nog kabinetslid is geweest onder een vorige meerderheid, moet niet per se regeringscommissaris blijven.

Een CVP-burgemeester is niet per definitie een onbetrouwbaar persoon. Sta me toe in dat verband elke twijfel weg te nemen. Een CVP-burgemeester kan ook ambtenaar zijn. En hij komt mijns inziens ook in aanmerking voor de functie van regeringscommissaris. Maar het kan zijn dat iemand anders over meer tijd beschikt om de taak te vervullen. Want iemand die zowel burgemeester, ambtenaar als regeringscommissaris is, heeft misschien wel een tijdsprobleem. Er zijn regeringscommissarissen die zo weinig tijd hebben dat ze er amper in slagen om hun minister behoorlijk te informeren. Ook dit moet geval per geval worden beoordeeld.

Ook naar aanleiding van andere interpellaties heb ik al gezegd dat ik niet zo erg ben geïnteresseerd in wat de vorige regeringen hebben gedaan. Maar ik

heb mijn administratie de lijst gevraagd van regeringscommissarissen, en ook welk statuut ze hadden op het ogenblik van hun benoeming. Ik vraag daar even uw bijzondere aandacht voor. De lijst heeft betrekking op 49 VOI's. Bij deze 49 VOI's zijn 87 regeringscommissarissen aangesteld. Van die 87 regeringscommissarissen waren er 49 bij hun aanstelling kabinetslid. Dat is gebeurd onder de verantwoordelijkheid van de vorige regeringen, mijnheer Taylor. Er waren 22 andere regeringscommissarissen die bij hun aanstelling kabinetslid zijn geweest. Van de 16 die nooit kabinetslid zijn geweest, zijn er 11 externe deskundigen. Tenslotte zijn er nog 5 ambtenaren. Ik heb me niet beziggehouden met het onderzoek van hun politieke background. De vorige regeringen hebben dus 5 ambtenaren benoemd die geen band hebben met een kabinet. Ik begrijp uw verontwaardiging over wat u leest in de pers, dat u dan klakkeloos overneemt en me hier voor de voeten werpt. De vorige regeringen hebben in amper 6 procent van de gevallen ambtenaren zonder enige band met kabinetten als regeringscommissaris aangesteld. In 85 procent van alle gevallen is uit de groep van kabinet-smedewerkers gekozen.

U ondervraagt me over de plannen van de regering. U mag me over veel ondervragen, maar nooit over mijn intenties. Ik stel voor dat u op het ogenblik van vervangingen eens nagaat of ik me strikt hou aan de criteria die ik heb opgesomd en waaraan volgens mij regeringscommissarissen moeten beantwoorden.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : Ik ben om te beginnen blij te horen dat het niet waar is wat er in de krant stond. Ik ben blij te vernemen dat er geen systematische zuivering bezig is, en dat het niet juist is dat de ministers de beslissingen zouden moeten nemen want dat de kabinetschefs niet akkoord gingen. Dat stond in de krant, en ik was van oordeel dat kranten een informatiebron waren voor eenieder, met inbegrip van parlementsleden.

Minister-president Patrick Dewael : Ik wil u even corrigeren. Ministers moeten altijd beslissen over de aanduiding van regeringscommissarissen – individueel of binnen de regering. En gelukkig maar is dat het geval.

De heer John Taylor : In dat artikel kan men lezen dat de kabinetschefs niet akkoord gingen en dat de regering zich erover moest buigen. Ik ben alleszins blij dat er geen stelselmatige zuivering aan de gang is.

Minister-president Patrick Dewael : De toestand is niet dezelfde als deze toen de partij waarvan ik lid ben, de regering heeft verlaten.

De heer John Taylor : Als dat toen zo is gebeurd, dan is dat te betreuren. Ik ben van mening dat de vorige regering tijdens de voorbije jaren heeft geprobeerd om een rechtlijniger beleid te voeren, en mensen aan te duiden op basis van de criteria die u hier hebt verwoord. Ik was erg bezorgd over de uitspraken van uw kabinetschef, maar u stelt hier deze woorden volledig in vraag. Volgens u kan het wél dat iemand die lid is geweest van een kabinet van een oud-minister, regeringscommissaris wordt. In dat artikel lezen we het omgekeerde. Ook wat u zegt over CVP-burgemeesters staat haaks op de inhoud van dat artikel. Het is goed te vernemen dat u er anders over denkt. U zegt ook dat de beoordeling van regeringscommissarissen moet gebeuren op basis van de kwaliteit van hun werk. Dat geldt mijn inziens trouwens voor alle ambtenaren.

Minister-president Patrick Dewael : Acht u het, omgekeerd, mogelijk dat een CVP-burgemeester het beleid van deze regering volledig onderschrijft ? En handelt die dan nog in overeenstemming met de voorschriften van zijn partij ?

De heer John Taylor : Als ambtenaar moet hij in die functie het beleid van de regering uitvoeren. Dat is toch evident ?

Minister-president Patrick Dewael : Kan een politiek mandataris, die op uw congres komt applaudiseren als het beleid van deze regering op de korrel wordt genomen, tegelijkertijd het beleid van deze regering onderschrijven ? Ik heb het over burgemeesters en niet over ambtenaren.

De heer John Taylor : Het doet er niet toe of het ambtenaren of burgemeesters zijn. Als ze applaudiseren, dan is het omdat ze een specifieke politieke visie steunen. Maar dat betekent nog niet dat ze geen goede ambtenaren kunnen zijn.

Minister-president Patrick Dewael : Ik heb het niet over ambtenaren.

De heer John Taylor : Als iedereen die een bepaalde politieke visie onderschrijft geen goede ambtenaar kan zijn, dan...

Minister-president Patrick Dewael : Ik heb het niet over ambtenaren, maar over regeringscommissarissen.

De heer John Taylor : Ik zie het verschil niet.

Minister-president Patrick Dewael : Kan een politiek mandataris van een oppositiepartij die het regeringsbeleid bestrijdt, tegelijkertijd regeringscommissaris zijn van een VOI om er het regeringsbeleid loyaal uit te dragen ?

De heer John Taylor : De criteria voor de aanstelling van regeringscommissarissen zijn deskundigheid en het onderschrijven van het regeringsbeleid. Dat geldt voor elke ambtenaar, welke politieke opvattingen hij ook heeft en hoe actief hij ook is. Elke ambtenaar moet het beleid van de regering helpen uitvoeren ; zo niet is hij geen goede ambtenaar.

Minister-president Patrick Dewael : Een VOI is een onderdeel van de overheidsadministratie, maar met een grotere mate van autonomie dan de rest. Zo een VOI wordt geleid door een leidend ambtenaar en een raad van bestuur. De regeringscommissaris oefent toezicht uit. Hij moet nagaan of de principes van het regeerakkoord en het regeringsbeleid dat door de meerderheid van het parlement wordt gesteund, correct worden vertaald. We kunnen nu een lange discussie beginnen over legaliteitscontrole en opportunitiecontrole, maar we zijn het er toch allemaal over eens dat in het beleid van de VOI's de principes van het regeerakkoord correct moeten worden uitgevoerd. Kan een politiek mandataris van een oppositiepartij die het regeringsbeleid bestrijdt daarover waken ?

De heer John Taylor : Ik zal hier niet beweren dat dit een ideale toestand is. Maar wat geldt voor een regeringscommissaris geldt voor gelijk welke ambtenaar – of hij nu in de administratie of bij een VOI werkt. Hij moet op een correcte wijze het beleid van de regering uitvoeren. De samenstelling van de regering, en of het regeringsbeleid strookt met zijn opvattingen of niet, doet er niet toe. Als men hiermee niet akkoord gaat, geeft men aan ambtenaren het signaal dat het gevaarlijk wordt om aan politiek te doen.

Minister-president Patrick Dewael : Een regeringscommissaris is in die optiek geen ambtenaar in de strikte betekenis van het woord. Een regeringscommissaris wordt aangeduid door de regering om te controleren of in de betrokken VOI het regeringsbeleid werkelijk wordt toegepast en om zijn minister daarover te informeren. Ik heb de heer Holemans al geantwoord dat een regeringscommissaris niet voor het leven is benoemd. Er is een verschil tussen wat van een ambtenaar en wat van een regeringscommissaris wordt verwacht. Van een ambtenaar verwachten we neutraliteit en steun voor de regering, hoe ze ook is samengesteld. Van een regeringscommissaris wordt tijdelijk – zolang

Dewael

het mandaat duurt – verwacht dat hij voor de regering en de betrokken minister in een bepaalde VOI actief is. Hij moet nagaan of de regels worden gerespecteerd, en hij moet ook nagaan of de principes van het regeerakkoord worden gerespecteerd. Dat is een groot onderscheid tussen ambtenaren en regeringscommissarissen. Ik laat nu regeringscommissarissen bij investeringsmaatschappijen en universiteiten buiten beschouwing, want die zijn voor het leven benoemd.

U moet dat onderscheid maken. Ik herhaal mijn vraag : kan een regeringscommissaris die ook CVP-burgemeester is naar buitenuit dat beleid bekritisieren en tezeldertijd dat beleid correct en consciëntieus binnen de VOI ondersteunen ?

De heer John Taylor : Een regeringscommissaris is gemandateerd door de regering. Ambtenaren hebben een statuut, maar ze kunnen ook een mandaat hebben van de regering en de overheid. Uw kabinetschef erkent dat het gaat om ambtenaren. Hij gelooft niet dat ambtenaren die een politieke functie hebben vervuld, zich ooit als een neutraal en professioneel ambtenaar kunnen gedragen. Zo is hij in de krant geciteerd. Welke opdracht of welk mandaat een ambtenaar ook krijgt : hij moet ervoor zorgen dat dit wordt uitgevoerd. In concreto moet een regeringscommissaris ervoor zorgen dat de wettelijkheid wordt gerespecteerd en dat de VOI optreedt in overeenstemming met het regeringsbeleid. Desnoods moet hij rapporteren bij zijn minister. Daarbij maakt het niets uit of het al dan niet een CVP-burgemeester is. Het is de deontologie die hem ertoe verplicht het op een correcte manier te doen. Wat die man privé of in zijn vrije tijd doet, doet niks terzake.

Met betrekking tot de criteria van de benoemingen hebt u verwezen naar de kwaliteit, het onderschrijven van het beleid en de stelselmatige rapportage. Als een regeringscommissaris na elf maanden nog geen rapport heeft uitgebracht, lijkt u dit als een zware fout te beoordelen. Maar is het niet zo dat heel wat regeringscommissarissen slechts eenmaal per jaar een rapport moeten uitbrengen ? Is het dan ook niet normaal en logisch dat er na elf maanden nog geen rapport is ?

Minister-president Patrick Dewael : U moet de letter en de geest uit elkaar houden. Naar de letter kan het inderdaad zo zijn dat er eenmaal per jaar een officieel rapport van de regeringscommissaris komt. Dat is niet veel. Een regeringscommissaris zou het deontologisch moeten aanvoelen dat hij de

minister moet wijzen op de belangrijke punten die bijvoorbeeld op de agenda van de vaker bijeenkomende raden van bestuur staan. Hij dient daarbij telkens opnieuw met de minister te overleggen of die punten wel in uitvoering zijn van het regeerakkoord en of ze misschien geen hypotheek kunnen werpen op de uitvoering van het beleid.

Als men na elf maanden nog geen teken van leven heeft gekregen van een regeringscommissaris, dan is dat mijns inziens toch een vrij abnormale vaststelling.

De heer John Taylor : Ik wilde er enkel op wijzen dat het uitblijven van een verslag van een regeringscommissaris na elf maanden in se niet abnormaal is.

Het overleg tussen de minister en een regeringscommissaris over wat in een VOI gebeurt, is een andere zaak. Daar heeft de regeringscommissaris een meldingsplicht, maar ook de minister heeft de taak om op het even welk ogenblik de nodige contacten met zijn commissaris te leggen.

Als een regeringscommissaris in elf maanden geen enkel contact gehad heeft met zijn minister, dan moet de vraag worden gesteld of dat wel de fout van de regeringscommissaris alleen is. Is dat misschien niet nog meer de fout van de minister ? Is het niet de taak van de minister ervoor te zorgen dat zijn verlangens en zijn boodschap ten aanzien van de VOI aan de regeringscommissaris worden doorgegeven ? In de commissie van onderzoek over de toekenning en de aanwending van scheepskredieten heb ik vaak regeringscommissarissen horen verklaren dat zij veelvuldige contacten hebben met hun respectieve ministers, contacten die dus zeker niet beperkt blijven tot dat ene jaarlijkse rapport.

Een minister die belangstelling toont voor zijn VOI's heeft als eerste opdracht zijn commissarissen daar nauw bij te betrekken. Ik stel mij dan ook ernstige vragen bij een minister – als die er is – die op elf maanden geen enkel contact zou hebben gezocht met zijn commissarissen. Kan men dan nog van vertrouwen spreken tussen beiden ?

Minister-president Patrick Dewael : Dat is nu net het punt. Veronderstel nu even dat het om een minister gaat die wel degelijk contact zoekt met zijn regeringscommissaris, maar die van hem eigenlijk geen deugdelijke rapportering krijgt. Als de vertrouwensrelatie op die manier ondermijnd wordt, dan zitten we inderdaad met een probleem. Volgens mij heeft dat helemaal niets te maken met

Dewael

partijpolitiek, maar wel met het deontologisch juist aanvoelen van wat men als commissaris moet doen. Een commissaris zit daar namens een minister of de regering en moet alles in het werk stellen om een stipte rapportage over te maken.

De heer John Taylor : Het is de taak van de minister om ervoor te zorgen dat zijn regeringscommissaris zijn opdrachten in de VOI uitvoert en die link legt. Gebeurt dat niet, dan is dat mijns inziens in de eerste plaats een tekortkoming van de minister.

Als die minister niet eens contact zoekt met zijn man binnen het VOI, dan is er ipso facto een vertrouwensbreuk. Waar ligt dan de oorzaak van die vertrouwensbreuk ? Bij het feit dat hij door een vorige regering werd benoemd ? Bij het feit dat hij een CVP-stempel draagt ? Uit wat u zegt, durf ik vermoeden dat een aantal ministers niet wil werken met vroeger benoemde commissarissen.

Als er gedurende elf maanden geen contact is geweest, dan is het toch de minister die geen gebruik maakt van zijn orgaan om in de VOI op te treden ? Heeft een regeringscommissaris dan nog zin ? Waarom wordt de regeringscommissaris dan nog betaald ? Is dit geen misbruik maken van belastinggeld ?

Zijn er regeringscommissarissen die ooit geweigerd hebben contact op te nemen met hun minister ? Zo ja, dan moeten zij ontslagen worden.

Minister-president Patrick Dewael : Waarvan akte.

De heer John Taylor : Dan is dat immers een obstructie van het beleid. Maar ik stel vast dat de krantenberichten waar zijn : er zijn inderdaad ministers die geen vertrouwen hebben in bepaalde regeringscommissarissen. Dat blijkt uit de feiten. U bevestigt dat.

Minister-president Patrick Dewael : Ik hoop dat u het met me eens bent dat een keuze waarbij slechts 6 percent van alle commissarissen behoren tot de zuivere ambtenarij, terwijl men in alle andere gevallen de voorkeur geeft aan kabinetsleden of gewezen kabinetsleden, geen goede methode is.

De heer John Taylor : Ik stel alleszins vast dat u geen vertrouwen hebt in een aantal regeringscommissarissen, of dat uw ministers dat alleszins niet hebben. Ze hebben er immers in elf maanden geen enkel contact mee opgenomen. Die mensen hebben hun taak dus niet kunnen uitoefenen. Dat is de

realiteit. Wat we hebben gelezen is dus geen loos bericht : er is een vertrouwensbreuk. Wat doet de regering daaraan ? Men is dus wel stelselmatig bezig met een politieke zuivering. U zegt met andere woorden dat het systeem van de regeringscommissarissen vandaag niet functioneert. Dat is vreselijk.

Minister-president Patrick Dewael : Ik heb dat laatste niet beweerd.

De heer John Taylor : Jawel. Als er gedurende elf maanden geen contact is geweest tussen een minister en zijn regeringscommissaris, dan is er iets ernstig mis. De verantwoordelijke minister wil dan blijkbaar zijn regeringscommissaris niet gebruiken. Eigenlijk kan die commissaris niet functioneren als de minister hem negeert.

Minister-president Patrick Dewael : Er zijn gevallen waarbij de rapportage voortreffelijk verloopt, maar er zijn ook gevallen waarbij er geen rapportage is. Er zijn gevallen waar dat gebrek aan rapportage helemaal niets te maken heeft met het betrokken regeringslid : daar wordt men slechts mondjesmaat, en meestal post factum, geïnformeerd over een aantal zaken binnen de raden van bestuur. Daarover gaat het dus. Dat heeft niets te maken met een zuivering. Zoals u zelf terecht zegt, moet er een vertrouwensrelatie zijn.

De heer John Taylor : Dat is evident. Maar blijkbaar is er geen vertrouwen. Als ministers gedurende elf maanden hun regeringscommissaris niet hebben gezien, dan blijkt daaruit dat er geen vertrouwen wordt gesteld in die regeringscommissarissen.

Mijnheer de minister-president, u komt graag terug op situaties van vroeger. U had het over 49 mensen die afkomstig waren uit kabinetten. Volgens mij was dat tot nu toe niet abnormaal, en ook morgen zal dit niet abnormaal zijn. De andere helft zijn gewezen kabinetsleden. Dat zijn echter waarschijnlijk ook ambtenaren, terwijl u beweert dat er slechts 5 mensen ambtenaar zijn. Die gewezen kabinetsleden zijn blijkbaar, zoals uw adjunct-kabinetschef stelt, ook besmet omdat ze ooit deel uitmaakten van een kabinet. Ik denk dat u er best ook die andere 16 deskundigen, waarvan 11 externe deskundigen, bijneemt. U zegt dat dit allemaal politieke aanstellingen waren. Dat moet worden gerelativeerd. Men moet niet alleen kijken naar die 5 ambtenaren. Die gewezen kabinetsleden blijven dus de smet uit het verleden dragen. Men kan zich heel wat vragen stellen bij de wijze waarop de regering handelt tegenover de regeringscommissarissen.

Minister-president Patrick Dewael : Mijnheer Taylor, de regering heeft nog niet gehandeld, met uitzondering van de vervanging in 5 VOI's. Ik heb de cijfers correct weergegeven, en heb ze zelfs niet geïdentificeerd. 49 commissarissen waren kabinetslid, 22 waren voorheen kabinetslid, 11 extern deskundige en 5 ambtenaar. In uw vraag stelt u dat het normaal is dat deze mensen uit de ambtenarij worden gerekruteerd. De derde vraag van uw interpellatie luidt : 'Uit welke middelen wil de regering de regeringscommissarissen rekruteren ? Zal zij daarvoor een beroep doen – zoals de vorige regering – op ambtenaren van de bevoegde departementen ?' In uw vraag gaat u uit van de stelling dat de vorige regering steeds een beroep deed op ambtenaren uit de bevoegde departementen, waarop ik dan de optelsom maak en tot de voornoemde cijfers kom. Ofwel moet u die vraag anders formuleren, ofwel geef ik u gewoon de cijfers, en dan bevindt u zich natuurlijk in een lastig parket. Maar daar kan ik niets aan doen.

De voorzitter : De heer Tobback heeft het woord.

De heer Bruno Tobback : Mijnheer de voorzitter, ik weet niet of ik als enige het gevoel heb dat we in een overloos dovemansgesprek verzeild zijn geraakt. De voornaamste reden daarvoor is dat er blijkbaar niet veel duidelijkheid bestaat over de precieze taak van die regeringscommissarissen bij de VOI's enerzijds en de autonome overheidsbedrijven anderzijds. De benaming wordt meestal vermeld in een decreet, maar er is nogal wat onduidelijkheid over de precieze functie. Gaat het hier over onze man bij die organisatie ? Is de commissaris degene die moet toezien op de wettelijkheid, of mee moet beslissen over het beleid ? Moet hij of zij alleen rapporteren aan de regering, of ook aan het parlement ? Of moeten de rapporten aan de regering minstens openbaar zijn en toegankelijk voor de parlementsleden ? In plaats van te vragen of het een CVP- of een VLD-burgemeester mag zijn, lijkt het me nuttig dat we die functie duidelijk gaan omschrijven. We kunnen hierover in dit parlement rustig de discussie voeren. Het is overigens vaak het parlement geweest, zeker waar het ging over autonome overheidsbedrijven, dat bij decreet de taak van de regeringscommissaris invoerde. Hopelijk kunnen we dan op een rustige en evenwichtige manier praten over het idee van het poolen, het gezamenlijk in een aparte entiteit samenbrengen van die regeringscommissarissen waarbij deze een duidelijke opdracht krijgen en men hen laat roteren. Ik stel immers vast dat ik daar op dit ogenblik niet veel antwoord op krijg. Ik zal naar aanleiding van deze interpellatie terzake een motie indienen. Hopelijk kan die het begin zijn van een wat nuttiger discussie dan deze.

De voorzitter : De heer Holemans heeft het woord.

De heer Dirk Holemans : Mijnheer de voorzitter, ik heb bijna bewondering voor de energie die de heer Taylor kan opbrengen op basis van een krantenbericht. In zijn retoriek van schuld en boete wil ik echter niet treden. Met de vraag wie de schuld heeft, Mozes of de berg, raken we niet veel verder.

Het past in een transparant en degelijk bestuur dat we in de toekomst nadenken of het wel zinvol is – ook gelet op de vertrouwensrelatie die er moet zijn – dat de regeringscommissarissen in sommige gevallen voor het leven worden benoemd. Dat moet een aandachtspunt zijn in komende debatten.

De voorzitter : Minister-president Dewael heeft het woord.

Minister-president Patrick Dewael : De heer Tobback heeft aangekondigd dat hij zijn ideeën over een pool op papier zal zetten. Ik wil daarover debatteren. Ik heb begrepen dat een en ander verder verduidelijkt zal worden in een motie of in een voorstel van resolutie. De regering is ten volle bereid om daar een open gesprek over aan te gaan.

De voorzitter : De heer Vermeiren heeft het woord.

De heer Francis Vermeiren : Mijnheer de voorzitter, de heer Taylor heeft een vreemd idee over de opdracht van een regeringscommissaris. In zijn visie moet iemand die een opdracht krijgt, degene die hem de opdracht geeft geregeld op het matje roepen om te zien of hij zijn werk wel doet. Ik vind dat degene die de opdracht krijgt, of het nu een regeringscommissaris is of iemand bij een ander bestuur, moet rapporteren en zijn opdracht moet uitvoeren. Mijnheer Taylor, met uw visie zet u naar mijn mening de wereld op zijn kop.

De voorzitter : De heer Taylor heeft het woord.

De heer John Taylor : De minister-president zegt dat er onder de 87 commissarissen van de vorige regering 49 kabinetsleden, 22 gewezen kabinetsleden, en 16 anderen, waaronder 5 ambtenaren, waren. Die kabinetsleden en gewezen kabinetsleden waren grotendeels ambtenaren. Eigenlijk waren die 87 commissarissen dus vooral ambtenaren die werden aangesteld.

Ten slotte is het belangrijk, aansluitend op wat de heer Tobback zei, dat we nadenken over de rol van de regeringscommissarissen. Dat blijkt ook uit het werk van de onderzoekscommissie naar de aan-

Taylor

wending van de scheepskredieten. Het is belangrijk dat we dat debat voeren, dat we het uitzuiveren en dat we tot een duidelijkere en betere opstelling komen zodat deze taak naar behoren kan worden uitgevoerd. Blijkbaar functioneert ze nu niet optimaal.

Met redenen omklede moties

De voorzitter : Door de heer Tobback, door de heer Taylor en door de heer Denys werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering moeten uitspreken.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 16.27 uur.*
